

Katechese in beeld gebracht

Woensdagmorgen, 26 februari. Terwijl een kopgroepje wedstrijdschaatsers zich, na 400 vermoeiende metérs klunen in Harlingen, in de ijzige vrieskou op de Sexbierumervaart richting Franeker voortstuwt, wordt er op de eerste etage van het spiksplinternieuwe PABO-gebouw in Tilburg koortsachtig gewerkt om de studieruimte een katechetisch gezicht te geven. Op de dag van de Elfstedentocht '86 nodigde het Katechetisch Centrum vertegenwoordigers van parochiële werkgroepen, pastores, ouders, leraren uit het basisonderwijs, katecheten en kinderen uit voor een ontmoeting rondom "het beeld in de katechese".

" en zonder beelden heeft hij niets tot hen gezegd" (Mt. 13-34)

Wandplaten, friezen en flanelbordmateriaal namen in het verleden een belangrijke plaats in bij godsdienstonderwijs en geloofsopvoeding. Ze vormden uitstekende hulpmiddelen om de bijbelse verhalen in beeld te brengen. Het lijkt erop dat de katechetische vernieuwing vanaf de zeventiger jaren echter meer oog had voor de nieuwe oriëntaties op de inhoud ervan dan op de (oude) visuele mogelijkheden. Het traditionele beeldmateriaal verouderde dan ook snel, en werd tenslotte alleen nog maar incidenteel als curieus overblijfsel uit grootmoeders tijd gebruikt bij historische terugblikken. De nostalgische gebeurtenissen.

De laatste jaren echter blijkt er zich een hernieuwde aandacht te ontwikkelen voor "het beeld" in de katechese. Met name de tendens naar meer bijbelkatechese heeft ertoe geleid, dat voor een goed verstaan van de bijbel het nodig is zich een "beeld" te vormen van de bijzondere kenmerken van dit boek: het ontstaan ervan, de verscheidenheid aan literaire genres, de rode draden door alle boeken van de Schrift, parallelle gebeurtenissen en verhaaltradities, gerichtheid op eigentijdse toepassingen enzovoorts. Zich van al deze zaken "een beeld vormen" kan figuurlijk gebeuren, maar ook letterlijk: door te kijken naar afbeeldingen.

Posters, films, dia's, video, prentenboeken: ze zijn momenteel al niet meer weg te denken uit katechese-land. De katechese aan kinderen in onze tijd wil zich in haar verhaal graag laten aanvullen door beelden uit onze dagen. En bestond ook de verkondiging van Jezus van Nazareth eigenlijk ook niet uit één groot beeldverhaal, waarin hij steeds teruggreep naar bekende beelden uit het alledaagse leven?

Kijk en werkplaatsen

Om een aantal belangstellenden kennis te laten maken met enkele visuele mogelijkheden, organiseerde het Katechetisch Centrum een speciale dag over het gebruik van het beeld in de katechese. Voor dat doel werden kijken- en werkplaatsen ingericht, waar materiaal dat momenteel in omloop is bekeken kon worden en waar, onder leiding van deskundigen, geoefend kon worden in het gebruik ervan.

* De bekende kinderbijbel-illustrator Kees de Kort is aanwezig om aan de hand van ter plaatse gemaakte bordschetsen de wordingsgeschiedenis in beeld te brengen van de afbeeldingen uit de serie "Wat de bijbel ons vertelt". Maandenlang intensief overleg tussen hemzelf als illustrator en een groepje tekstmakers leidt uiteindelijk tot een uitgekend beeldverhaal: een nieuw deeltje, wederom gekenmerkt door een ui-

terst precies uitgebalanceerde verhouding tussen tekst en beeld, is dan geboren.

* Op welke momenten kun je foto's in de catechese gebruiken en welke rol vervullen deze dan? Hoe komen fotocollages tot stand. Onder leiding van Lou Verhaegen, teamleider van PMK (Pauselijk Missiewerk <:ler l(inderen)', leert een aantal geïnteresseerden ervarenderwijze iets over de rol van foto's en welke functie ze kunnen hebben in een groepsproces. Enkele zelfgemaakte collages prijken aan het eind van de dag als het trotse resultaat aan de wand.

* Aan de hand van hun zelfgemaakte foto-kubussen laten Karin de Lange en Alex van Zwam zien hoe in de catechese gewerkt zou kunnen worden met speelleermateriaal. Een uurtje "aanschouwelijk onderwijs", waarin ze aantonen dat het mogelijk is om ook in de catechese te werken met zelfstructurende middelen, op basis van het idee van "ontwikkelen leren".

* Video in de catechese: dat is méér dan een cassette ophalen, in de recorder stoppen en laten draaien. Video biedt goede didactische mogelijkheden voor de catechese, maar er is meer nodig dan alleen de opname zo maar laten bekijken. Waar moet je op letten? Welke programma's zijn geschikt? Welke eisen stelt het aan de gebruiker? Ronald van Rooyen, een deskundige op dit terrein, laat zien hoe je vooraf een programma moet analyseren, alvorens ermee de klas in te gaan.

Wanneer in de meeste Friese steden langzamerhand de stempelplaatsen worden afgebroken, de kluunmatten worden opgerold en de vlaggen gestreken, worden ook in het Tilburgse PABO-gebouw de hongerdoeken en wandplaten, dia's, posters, fotomappen en prentenboeken weer ingepakt. Vaardige handen breken de poppenkast af, waarin een theatergroepje voor kinderen van 4-8 jaar een boeiende voorstelling gaf. En in het kader van de actie "Vogelvrij" brengt een Chileens paar een "bevrijdingsdans" ten aanschouwe. En wanneer bijna iedereen weer huiswaarts is gegaan, sterkt een laatste blik in de "ontmantelde" studieruimte de overtuiging: geen catechese zonder beelden!